

اخبار مراکز علمی

کرسی نظریه پردازی «فانکار آمدی ارزش زدایی از روایت تاریخی» در دانشگاه اصفهان برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی دبیرخانه هیئت حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره، ابوالحسن فیاض انوش در بیست و دومین کرسی نظریه پردازی دانشگاه اصفهان با عنوان «فانکار آمدی ارزش زدایی از روایت تاریخی» که با حضور اعضای هیئت علمی و دانشجویان دانشگاه اصفهان در دانشکده زبان های خارجی برگزار شد، اظهار کرد: تصور وصول عینیت گزایی و امکان جدایی دو امر واقع و «ارزش» به منظور فراهم آوردن استاندارد علمی نوعی خوش باوری است، زیرا هیچ علم تولید نمی شود مگر آنکه از صافی ذهن گذر کند. وی گفت: پاسخ گویی به پرسش های بنیادین در حوزه فلسفه علوم تاریخی و تلاش در جهت طرح آکادمیک مباحث آن و استفاده از ظرفیت های کرسی نقد از انگیزه ها و اهداف طرح این مقاله است. پرسش های اساسی من این است که روایت تاریخی چیست؟ دیدگاهی که می پذیرد می بایست از هر گونه روایت تاریخی ارزش زدایی شود چگونه دیدگاهی است؟ و چرا به ارزش زدایی قائل است؟ و نهایت اینکه چرا قائل به ناکارآمدی این دیدگاه هستیم؟ این استاد تاریخ این گونه به طرح مسئله پرداخت که نظریه شایع در حوزه مطالعات تاریخی خصوص بنیان نظریه ارزش زدایی علم مقبول، خوش نام و معتبر پذیرفته شود، باید به گونه ای عینی، فاقد جهت گیری های ارزشی باشد. دو مفروضه اصلی این دیدگاه این است: جدی گرفتن دوگانگی میان امر واقع و ارزشی و ضرورت التزام به ارزش زدایی از روایت تاریخی برای کسب وضاحت علمی، عضو هیئت علمی دانشگاه اصفهان در خصوص بنیان نظریه ارزش زدایی گفت: عمر این نگاه دو قرن بیشتر نیست. عمدتا از قرن ۱۹ به بعد با سلطه پوزیتیویسم و هیستوریسیسم بیان واقعیت دچار تنگنا می شود. دو پایه اصلی جدا پندارن ارزش از واقعیت عبارتند از وجود نزاع های فراوان در طول تاریخ (بعد سلبی) و دیگری تلاش جهت فراهم کردن موجبات علمی کردن تاریخ (بعد ایجابی) از منظر این دیدگاه، هر کنش تاریخی باید بدون امر ارزشی باشد تا بتوان به تمایز میان واقعیت و ارزش مستلزم باشم. فیاض انوش تصریح کرد: با این حال ارزش زدایی از تاریخ خود نوعی توهم بی طرفی است و این نظریه (امکان جدایی) فاقد استحکام نظری و کاربست عملی است؛ از این رو لزوم بازنگری و نقد آن مستلزم می شود. وی در تبیین نقد نظریه رایج (امکان جدایی) بیان کرد: نگاه مورخ این نیست که ارزش های خود را به واقعیت تاریخی تحمیل کند بلکه خود واقعیت، دارای ترجیحات ارزشی است و اگر مورخ با این ترجیحات ارتباط برقرار نکند حق مطلب را در بیان نامی روایت تاریخی به کار نیاورده است. حقیقت امر این است که ارزش ها و واقعیت در موضوعات تاریخی در هم تنیده شده اند و اگر امکان جدایی ارزش از واقعیت در حیطه معرفت شناسی وجود داشته باشد این امکان، در بعد هستی شناسی میسر نیست. در یک استدلال اقترازی هر کنش تاریخی یک امر ارزشی است و هر روایت تاریخی یک کنش تاریخی است در نتیجه هر رویداد تاریخی امری ارزشی است. این هابی که از تبعات نظریه عدم جدایی ارزش و واقعیت واهمه دارند عمدتا بدان دلیل است که نظر بدیای نمی شناسند. ما می بایست از ساحل نوردی به قیاسون نوردی برویم و خطرات احتمالی آن را نیز پذیرا باشیم، زیرا حتی نظریه واقع گرای و تفکیک امر واقع از ارزش نیز عمدتا به شکل نقاب علمیت و عینیت عمل می کند این پژوهشگر تاریخ اظهار کرد: هر واقعیت در تاریخ، کنش انسانی است و هر کنش انسانی سرشار از ارزش؛ پس واقعیت تاریخی وجود و اهمیت خود را از نسبتی که با انسان دارند اخذ می کنند. از این رو است که فلسفه علم، عمل انسان را مورد غفلت قرار داده است، درحالی که رو به سوی آینده داشتن هر کنش، لازمه ارزش مداری را ایجاب می کند. به واقع کنش ها ارزش مدار هستند و اگر فاقد امر ارزشی باشند امکان وقوع ندارند. از نگاه ارسطو کنش عبارت از سیر از وضعیت نامطلوب موجود به وضع ناموجود مطلوب است. از این رو است که روایت تاریخی در هر سه مرحله انگیزش، گزینش و پردازش (تجزیه و تحلیل و نتیجه گیری) با امر ارزشی درگیر است.

در شماره آینده می خوانیم:

گزارشی از اجلاس نهایی نظریه «رهیافت بومی سازی علوم سیاسی» در دانشگاه علامه طباطبائی (ره)

در نخستین پیش اجلاس نظریه دانشگاه گیلان بررسی شد:

طرح نامه «تحلیل زیبایی شناسی موقعیت متنی در جملات اسمیه (ثبوتیه) و جملات فعلیه (حدوثیه) قرآنی، به عنوان شیوه ای در اثبات اعجاز قرآن»

پیش اجلاس نظریه «تحلیل زیبایی شناسی موقعیت متنی در جملات اسمیه (ثبوتیه) و جملات فعلیه (حدوثیه) قرآنی، به عنوان شیوه ای در اثبات اعجاز قرآن» به همت معاونت پژوهشی دانشگاه گیلان و دبیرخانه هیئت حمایت از کرسی ها برگزار شد. در این نشست علمی که توسط دکتر سید اسماعیل حسینی اجداد نیاکي ارائه گردید؛ آیت الله زین العابدین قربانی، دکتر سید رضا موبد، دکتر محمدرضا فاکر میبیدی، دکتر علی اکبر ربیع نتاج و دکتر محمد هادی یدالله پور به عنوان داوران، و دکتر محمد حسن احمدی، دکتر حسین شیرافکن، دکتر محمد عشایری و دکتر مجید معارف به عنوان ناقدان نظریه حضور خواهند داشته اند. دبیر علمی این جلسه نیز دکتر علی صفایی بوده است. گفتنی است این پیش اجلاس روز چهارشنبه ۲۸ بهمن از ساعت ۱۴ تا ۱۶ در تالار حکمت دانشگاه گیلان برگزار شد.

معرفی صاحب نظریه

دکتر سید اسماعیل حسینی اجداد نیاکي عضو هیئت علمی و استادیار دانشگاه گیلان است. او دارای مدرک دکتری زبان و ادبیات عربی از دانشگاه تهران است. دکتر نیاکي دارای تالیفات بسیاری در زمینه ادبیات عرب، آموزش عربی و تحلیل آثار عربی است. از وی تاکنون چندین کتاب به چاپ رسیده که جلوه های ادبی، اخلاقی و تربیتی تمثیل های قرآن و قرائت متون فرهنگ عربی از مهم ترین آثارشان است. با توجه به اینکه طرح نامه نظریه «تحلیل زیبایی شناسی موقعیت متنی در جملات اسمیه (ثبوتیه) و جملات فعلیه (حدوثیه) قرآنی، به عنوان شیوه ای در اثبات اعجاز قرآن» از دکتر حسینی موجبات برگزاری نخستین پیش اجلاس رسمی را در دانشگاه گیلان بوجود آورد در این شماره گزارشی از این نظریه تهیه کرده ایم که از نظر تان می گذرد.

مسئله اصلی نظریه

مسئله اصلی نظریه دلالت بر استفاده خداوند از عبارات و جملات اسمیه در زمانی است که شرایط بر ثبات معنایی و دوام همیشگی دلالت دارد و هم چنین موقعیت متن اگر دلالت بر حدوث و تجدد و لحظه ای بودن داشته باشد، استفاده از جملات فعلیه در قرآن رواج دارد تا بر آنی و لحظه ای بودن آن به مخاطب پیام دهد. این قاعده می تواند دلیلی بر اعجاز قرآنی باشد و شبهات پیرامون بشری بودن قرآن را زایل گرداند و چارگی برای راهبایی کسانی باشد که که از منظر ادبیات و شیوه های زیبایی شناسی گفتمانی می خواهند به تحلیل متون مقدس بپردازند.

مراد از جملات فعلیه

عبارات و جمله های فعلیه متشکل از فعل و فاعل و یا متشکل از فعل و نائب فاعل می باشد و در اصل برای تجدد و نوشتن مفهوم و حدوث معنایی و لحظه ای بودن معنای امور در زمان محدودی وضع شده است. «بعبدون من دون الله ما لا یضرهم و لا ینفعهم و یقولون هؤلاء شفعاؤنا عند الله». (یونس - ۱۸)؛ با دقت در معنای توصیفی و واژگانی آیه درمی یابیم که مفهوم و پیام اصلی مورد نظر خداوند یعنی عبادت این دسته از افراد، بسیار لحظه ای و کوتاه مدت و بی ثبات بوده است. و این معنای حدوثی بودن از خیر فعلیه (بعبدون) به وضوح قابل درک است. معنای حدوثی و عدم ثبات در سطوح عمیق تر متن، نظیر مفاهیم تفسیری و تبیین گفتمان آیه با توجه به محدودیت عمر بشری و عدم نفع از این کردار پوچ و شفاعت نکردن معبود از عبادت کنندگان در معنی آیه به سهولت قابل فهم است.

مقصود از جملات اسمیه

جملات اسمیه دلالت بر ثبوت و همیشگی معنایی دارند و اساسا در موقعیت هایی به کار می روند که آن موقعیت ثبات و پایداری معنایی را طلب کند. به عبارت دیگر، جملات اسمیه، در اصل برای چنین معنایی و مفاهیم ثباتی و پایداری وضع شده است. در مثال «الحمد لله» حمد و ستایش از آن خداست و این ستایش، فقط برای خدا در یک معنای همیشگی به صورت توصیفی اثبات شده است. اسلوب نحوی جمله با تحلیل سطح واژگانی عبارت که متشکل از یک مبتدا و یک خبر است، ساختار اصلی این جمله ساده را تشکیل می دهد اما تبلور معنایی عبارت، ثبات معنایی را به همراه دارد چرا که در قالب یک جمله اسمیه بیان شده است. شایان ذکر است که این معنای ثبات در وهله ی اول از اسلوب ظاهری جمله اسمیه در مثال مذکور کاملا قابل فهم است. شواهد فراوانی در قرآن به چشم می خورد که مفهوم هر آیه دقیقا در معنای مطلوب خودش به کار رفته است و چه در مفاهیم حدوثی و چه در مفاهیم ثبوتی از این اصل عدول نشده است و عدول از یک اسلوب به اسلوب دیگر فقط به دلیل تغییر موقعیت متنی و تغییر حالت ثباتی و یا حدوثی آن گفتمان و یا حال و محل رخداد معنایی بوده است؛ امری که تحلیل آن به زیبایی شناسی کامل آیات قرآنی منتهی می شود.

اخبار دبیرخانه

جلسه مجمع هیات حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره برگزار شد

جلسه ۱۱۳ مجمع هیات حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره شورای عالی انقلاب فرهنگی، روز دوشنبه دهم اسفندماه به ریاست آیت الله علی اکبر رشاد در محل پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی برگزار شد. به گزارش روابط عمومی دبیرخانه هیات حمایت از کرسی های نظریه پردازی، در ابتدای این جلسه آیت الله رشاد با حماسی خواندن حضو مردم در صحنه انتخابات روز هفتم اسفند، این حضور مردمی را نشان دهنده وجود پیوند عمیق و ناگسستنی بین مردم، رهبری و انقلاب اسلامی دانست. در ادامه این نشست، دکتر محمود رضا رحیمی رئیس دانشگاه یاسوج نیز گزارشی از دستاوردهای برگزاری همایش منطقه ای آشناسازی اعضای هیات علمی دانشگاه های استان کهکویه و بویر احمد، که با همکاری هیات حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره برگزار شده بود، ارائه داد. در ادامه جلسه، حجت الاسلام و المسلمین دکتر عبدالحمین خسرویانه دبیر هیات حمایت از کرسی های نظریه پردازی گفت: با تصمیم هیات حمایت مقرر شده، نظریات و کرسی های علمی ارائه شده توسط اساتید با اعلام آمادگی سایر گروه های علمی دیگر دانشگاه ها نیز اجرا شود و مورد بحث و بررسی قرار گیرد. در ادامه جلسه، اعضاء ضمن حمایت از این پیشنهاد خواهان تعیین دقیق نحوه ارائه این کرسی ها و راهکارهای تشویق نظریه پردازان به ارائه نظریات خود در سایر دانشگاه ها شدند. آیت الله رشاد عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی هم در این جلسه گفت: ۲۱ نوع حمایت ذیل ۳ عنوان دسته بندی شده که شامل حمایت علمی، مالی و حقوقی است. وی افزود: البته باید این حمایت ها به روز رسانی شوند و این کار مهم نیازمند مشارکت همه اعضا است. رئیس هیات حمایت از کرسی های نظریه پردازی ادامه داد: سازوکار تولید و ارائه نظریات علمی زمان بر و دشوار است و به منظور تسهیل جامعه علمی کشور به ارائه نظریه باید تشویق های موثر اعمال شود. وی افزود: آنچه که در زمینه ارائه مشوق ها الزامی است، تاکید بر مشوق های معنوی است و یکی از این مشوق ها می تواند به کارگیری نظریه در زمینه اجرا و نگارش تولید مقاله و کتاب بر اساس آن نظریه باشد

جلسه شورای علمی - راهبردی هیات حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره برگزار شد

جلسه ۸۵ شورای علمی راهبردی هیات حمایت از کرسی های نظریه پردازی، نقد و مناظره روز دوشنبه ۱۰/۱۲/۱۳۹۴ به ریاست آیت الله علی اکبر رشاد در محل پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی برگزار شد. آیت الله رشاد در ابتدای این جلسه گفت: بر اساس آئین نامه ارتقاء اعضای هیئت علمی دانشگاه ها که توسط شورای اسلامی شدن دانشگاه ها تصویب شده، برای ارائه نظریه و کرسی های ترویجی امتیاز مناسبی در نظر گرفته شده است. وی افزود: در برخی دیگر از مواد این آئین نامه حداقل و حداکثر امتیاز اختصاص یافته برای ارائه نظریه در کرسی های نظریه پردازی به نحو قابل توجهی افزایش یافته که این موضوع نیز یک گام مثبت ارزیابی می شود. پس از سخنان رئیس هیات حمایت از کرسی های نظریه پردازی نقد و مناظره، طرح «شناسایی و ثبت نظریه صاحب نظران مسلم و شاخص» در دستور کار قرار گرفت و معیارهای پیشنهادی دبیرخانه هیات حمایت از کرسی ها مورد بحث و بررسی قرار گرفت. اعضای شورا با اشاره به غیر قابل تحقق بودن برخی از معیارها، سنجش و پایش معیارها مقبول و موجود در جامعه علمی کشور را به منظور تدوین دقیق این معیارها مورد اشاره قرار دادند و خواستار استفاده از ظرفیت و قابلیت انجمن های علمی در این موضوع شدند. در ادامه جلسه و با اشاره به طرح شدن معیارهای دانشگاهی در این طرح، لزوم در نظر گرفتن معیارهای حوزوی نیز مورد تاکید قرار گرفت.

شناسنامه

مدیر مسئول: عبدالحمین خسرویانه
سردبیر: مصطفی اسماعیلی
مدیر اجرایی: علی اکبر مسگر
هیات تحریریه: مرتضی کمجانی، ابوالفضل صیامیان گرجی
نشریه خبری (نظر) به صورت هفتگی توسط هیات حمایت از کرسی های نظریه پردازی نقد و مناظره منتشر می شود. منتظر دریافت اخبار شما جهت جرح در این نشریه و همچنین پیشنهادات و انتقادات سازنده شما هستیم.
شماره تماس: ۰۲۱-۶۱۳۵۲۲۴۰
nazar.korsi.mag@gmail.com